

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน
สำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย
จังหวัดอุดรธานีและจังหวัดบึงกาฬ

Development of Program to Enhance Teacher's Competencies on
Classroom Management of Schools under Local Administrative
Organization in Nongkhai Udonthani and Buengkan Provinces.

ภัทริน ไชยวงศ์¹ และ ธรินธร นามวรรณ²

Pattarin Chaiwong¹ and Thrarintorn Namwan²

Received : 22 เม.ย. 2561

Revised : 14 ส.ค. 2561

Accepted : 20 ส.ค. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะครูและ 3) พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครู กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูจำนวน 200 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan เครื่องมือที่ใช้ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน มีจำนวน 4 องค์ประกอบ 2) สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และวิธีการเสริมสร้าง มี 6 วิธี และ 3) โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครู โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้ของโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนาโปรแกรม สมรรถนะครู การบริหารจัดการชั้นเรียน

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
โทรศัพท์ 06 4863 4495

² อาจารย์สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทรศัพท์ 08 1545 0255

¹ Master's Degree, Educational Administration and Development, Faculty of Education, Mahasarakam university,
Tel. +666 4863 4495

² Lecturer of Educational Administration and Development, Mahasarakam university, Tel. +668 1545 0255

Abstract

This research aims to study: 1) the components of teacher performance in classroom management; 2) Current situation Desirable qualities and methods of teacher empowerment; and 3) Development of teacher empowerment programs. The sample consisted of 200 teachers who compared the total population to the Krejcie and Morgan sample size table. The five-level questionnaire, questionnaire and evaluation form, and feasibility. Statistics used in data analysis were percentage, standard deviation And PNI Modified. The research found that; 1) the components of teacher performance in classroom management were 4 components. 2) the present condition was at a high level. overall desirable condition, was at the highest level. There were 6 methods and 3) teacher empowerment programs. Overall, it was very appropriate. And the possibilities of the program are at the highest level.

Keywords : Program Development, Teacher's Competencies, Classroom Management

บทนำ

ครู เป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาการศึกษา การพัฒนาครูจึงจำเป็นอย่างยิ่งในโลกปัจจุบันที่กระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในแต่ละรอบปีจึงมีหน่วยงานองค์กร สถาบันต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนต่างดำเนินการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา แต่จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการพัฒนาครูของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2556 : 85-86) พบว่าในรอบปีหนึ่ง ๆ ครูได้รับการพัฒนาค่อนข้างมาก แต่ไม่มีความชัดเจนว่าได้มีการติดตามและประเมินผลภายหลังการอบรมว่าได้มีการนำไปใช้จริงมากน้อยเพียงใด การอบรมพัฒนาครูมีลักษณะเกิดความซ้ำซ้อน ในบางครั้งครูต้องเข้าอบรมเรื่องเดิมจากหลายหน่วยงาน และครูได้รับการพัฒนาไม่ต่อเนื่องและสิ้นเปลืองงบประมาณรวมทั้งการพัฒนาครูยังใช้รูปแบบเดิม ๆ ที่ส่วนใหญ่ใช้การอบรมและพัฒนาในห้องประชุมตามโรงแรม ผลการพัฒนาเป็นเรื่องการให้ความรู้ ขาดการพัฒนาทักษะที่ตรงกับสภาพจริงและไม่ตรงกับความต้องการ ไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของครูได้ ซึ่งจุดอ่อนที่สำคัญเกี่ยวกับครูคือ ครู อาจารย์บางส่วนยังขาดเทคนิควิธีการสอนและการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ และใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ขาดประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจริงในสาขาวิชาที่สอน ส่งผลให้ผู้จบการศึกษาไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการทำงานหรือประกอบวิชาชีพได้อย่างเต็มที่ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร รวมทั้งไม่มีการนำหลักสูตรที่ทำไว้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง อีกทั้งกระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ครูให้ความสำคัญกับความรู้ทางวิชาการมากกว่าพฤติกรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เมื่อครูเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษา คุณภาพของครูจึงมีความสำคัญเพราะครูที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อผู้เรียนที่มีคุณภาพครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุขคุณภาพของครูผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาของผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556 : 1)

ปัจจุบันการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษายังไม่มีความชัดเจนและเบนไปตามความต้องการของครูผู้สอนเท่าที่ควร มีเพียงคู่มือการประเมินสมรรถนะครูที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นแบบประเมินครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และเพื่อประเมินการปฏิบัติงานประจำปีเท่านั้นแต่คู่มือที่มียังขาดรายละเอียดถึงวิธีการขั้นตอนการปฏิบัติในการโตมาของแต่ละตัวบ่งชี้ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มงานวิจัยสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษาที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาครูของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งสรุปในภาพรวม ๆ ได้ว่าการพัฒนาครูนั้นยังขาดระบบการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การพัฒนาครูจึงไม่มีคุณภาพและมาตรฐานที่ชัดเจนหลักสูตรและเนื้อหาไม่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครู เน้นหลักการทฤษฎีมากกว่าการได้ลงมือปฏิบัติ ทำให้ครูไม่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้จากการอบรมได้ ขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องหลังการอบรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556 : 80) การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนในสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนหรือไม่นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีแนวทางพัฒนาที่มีคุณภาพซึ่งสามารถบอกรายละเอียดของขั้นตอนวิธีการไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้เข้าใจง่าย และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างดี

การบริหารจัดการชั้นเรียนจึงมีความสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาจะต้องให้ความสนใจ และมีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ ที่จะต้องส่งเสริมสนับสนุนและดำเนินการเกี่ยวกับจัดการชั้นเรียนใหม่มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนถือว่าเป็นภารกิจสำคัญและเป็นสิ่งที่ครูในปัจจุบันต้องสามารถดำเนินการให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากครูเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนการสอน มีอิทธิพลต่อความก้าวหน้าและการเรียนรู้ของนักเรียน หากครูมีวิธีการหรือกลยุทธ์ในการจัดการชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมส่งผลให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งในการจัดการชั้นเรียนก็มีวิธีการหลาย ๆ วิธีที่ครูสามารถเลือกนำไปปฏิบัติในชั้นเรียนของตนเองให้เหมาะสมกับสภาพการณ์และโอกาสเพื่อช่วยป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นและช่วยรักษาสภาพที่ดีในชั้นเรียนให้คงอยู่ตลอดไป แต่ในปัจจุบัน พบว่า ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่มองข้ามและไม่เห็นความสำคัญของการจัดการชั้นเรียนและยังพบว่าครูมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการจัดการชั้นเรียน เช่น 1) เข้าใจว่าเพียงแค่มีกการตัดพฤติกรรมของนักเรียนก็ถือว่าได้จัดการชั้นเรียนแล้ว 2) การจัดการชั้นเรียนเป็นหน้าที่เฉพาะของครูผู้สอนเท่านั้น 3) การจัดการชั้นเรียนเป็นการจัดการเฉพาะในชั้นเรียนที่อยู่ในอาคารเรียนเท่านั้น 4) ผู้ที่เรียนวิชาครูมาแล้วก็ต้องจัดการชั้นเรียนได้ 5) การจัดการชั้นเรียนเป็นการเพิ่มภาระให้กับครู 6) สอนมาตั้งหลายปีแล้วไม่เห็นจะต้องไปจัดการชั้นเรียนให้ยุ่งยาก (ชนิต ชาติทอง, 2552)

จากสภาพปัญหาการจัดการชั้นเรียนที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการชั้นเรียนยังมีปัญหาหากไม่ได้รับการแก้ไขจะส่งผลถึงผู้เรียนในการมีความรู้ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาซึ่งสาเหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะปัจจัยที่เกี่ยวข้องในหลายๆ ปัจจัย ปัจจัยเหล่านี้ มีนักการศึกษาจำนวนมากได้พยายามศึกษาเพื่อแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาและพัฒนาโดย เตือนพิญ สุขสมาน (2549: 88) พบวาระดับการศึกษาและประสบการณ์ทางการสอน มีความสัมพันธ์กับการสรรสร้าง บรรยากาศการเรียนรู้ทางบวกในชั้นเรียนส่วน ชาญชัย อาจินสมาจาร (2544 : 45) กล่าวว่าบุคลิกภาพของครูมีความสัมพันธ์กับบรรยากาศในชั้นเรียนขณะที่ ประดินันท์ อุปรมย์ (2543 : 121) กล่าวว่า ครูที่มีทัศนคติที่ดีต่อการสอนมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน และเป็นผู้ที่มองโลกในแง่ดี เป็นผู้ที่สามารถสร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ชั้นเรียน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานีและจังหวัดบึงกาฬ

เพื่อนำข้อมูลที่ได้ใช้เป็นแนวทางการวางแผนการพัฒนา ปรับปรุงประสิทธิภาพ การบริหาร การจัดการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในสังกัดกรมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬโดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนโดยศึกษาจากผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้บริหาร และครู เพื่อสร้างโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนในสังกัดกรมการปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ
3. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรได้แก่ ครูจำนวน 269 คน แบ่งเป็นครูหัวหน้าบริหารวิชาการ จำนวน 24 คน และครูผู้สอนจำนวน 245 คน สำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ (สารสนเทศองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2559)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ จำนวนครูทั้งหมด 200 คน แบ่งเป็นครูหัวหน้าวิชาการ จำนวน 21 คน และครูผู้สอนจำนวน 179 คน สำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (อรนุช ศรีสะอาด, 2558 : 48) การเลือกโดยการจงใจ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบประเมิน องค์ประกอบและตัวชี้วัดของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน จำนวน 1 ฉบับ

2.2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับโรงเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ

2.3 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับโรงเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ

2.4 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับโรงเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งระยะการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ระยะตามความมุ่งหมาย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของสมรรถนะครูด้านการจัดการชั้นเรียน ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิ เดินทางไปประเมินด้วยตนเอง โดยใช้แบบประเมิน และแบบสัมภาษณ์ ตลอดจนประสานผู้ทรงคุณวุฒิทางโทรศัพท์เพื่อขอรับแบบประเมินคืน

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ วิธีการเสริมสร้างและความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับโรงเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ โดยที่ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามและหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างพร้อมทั้งมีการติดต่อเป็นการส่วนตัวถึงผู้ประสานงานการเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 3 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับโรงเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ ผู้วิจัยนำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการประสานกับผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง แล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าด้วยวิธีการทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับโรงเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขององค์ประกอบสมรรถนะครู ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับโรงเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ

องค์ประกอบ	ความเหมาะสม		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	
1. การสร้างกฎเกณฑ์	4.40	0.28	มาก
2. การสร้างวินัยเชิงบวกในชั้นเรียน	4.44	0.26	มาก
3. การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน	4.25	0.39	มาก
4. การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน	4.40	0.24	มาก
โดยรวม	4.38	0.17	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ผลการยืนยันองค์ประกอบการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ โดยรวม พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

4.2 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ วิธีการเสริมสร้าง และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น (PNI) ในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ

องค์ประกอบสมรรถนะครู ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ค่า PNI
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
1. การสร้างกฎเกณฑ์	3.77	0.32	มาก	4.71	0.22	มากที่สุด	0.25
2. การสร้างวินัยเชิงบวกในชั้นเรียน	3.65	0.34	มาก	4.79	0.19	มากที่สุด	0.31
3. การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน	3.57	0.45	มาก	4.58	0.28	มากที่สุด	0.28
4. การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน	3.59	0.42	มาก	4.74	0.21	มากที่สุด	0.32
รวม	3.64	0.24	มาก	4.71	0.12	มากที่สุด	

จากตาราง 2 พบว่าสภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$)

สภาพที่พึงประสงค์ของ สมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$)

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากที่สุดไปหาน้อย ดังนี้ 1) การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน 2) การสร้างวินัยเชิงบวกในชั้นเรียน 3) การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนและ 4) การสร้างกฎเกณฑ์ ตามลำดับ

4.3 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ

ส่วนประกอบของโปรแกรม	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. หลักการ	4.40	0.55	มาก	4.40	0.55	มาก
2. วัตถุประสงค์	4.60	0.55	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
3. กลุ่มเป้าหมาย	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
4. เนื้อหา	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
5. วิธีดำเนินการ	4.80	0.45	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
6. การประเมินผล	4.40	0.55	มาก	4.40	0.55	มาก
รวม	4.60	0.09	มากที่สุด	4.73	0.15	มากที่สุด

จากตาราง 3 ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินโปรแกรม เห็นว่าความเหมาะสมของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามากที่สุด ได้แก่ วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย เนื้อหา และการดำเนินการ และความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.73) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านวัตถุประสงค์ ด้านกลุ่มเป้าหมาย ด้านเนื้อหา และด้านการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก คือ ด้านหลักการ และด้านการประเมินผล ตามลำดับ

สรุปผล

1. องค์ประกอบของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่ามี 4 องค์ประกอบ 17 ตัวชี้วัด ประกอบด้วยองค์ประกอบที่ 1) การสร้างกฎเกณฑ์ 2) การสร้างวินัยเชิงบวกในชั้นเรียน 3) การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน และ 4) การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. สภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยใช้วิธีการเสริมสร้าง 6 วิธี ได้แก่ การอบรม การสัมมนา การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การศึกษาจากเอกสารตำรา การประชุมปฏิบัติการ และการศึกษาดูงาน

3. การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ มีส่วนประกอบดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์

3) กลุ่มเป้าหมาย 4) เนื้อหา 5) การดำเนินการ และ 6) การประเมินผล การประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ของโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ มีข้อค้นพบที่น่าสนใจเห็นควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงว่าครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สนับสนุนส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน มีการจัดการบริหารชั้นเรียนที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยุติ ยางสวย (2550 : 84-85) ได้วิจัยเรื่องสมรรถนะด้านการบริหารการจัดการในห้องเรียนของครูอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี 5 ดาน พบว่า ครูอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีมีสมรรถนะ ด้านการบริหารจัดการในห้องเรียนอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้าน วัชรวิกรม ไชยแสนหา (2550 : 178-202) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิภาพ การบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้นระดับปฐมวัยศึกษา โรงเรียนวัดบางปะกอก กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก กฤษณา คิตติ (2547 : 166-169) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก สุพจน์ อิงอาจ (2548 : 105-111) ได้ศึกษาอิทธิพลของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เอกชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทวีศิลป์ สารแสน (2543: 126-132) ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนด้านครูผู้สอนกับความพึงพอใจของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าสภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และการวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน การสร้างวินัยเชิงบวกในชั้นเรียน การสร้างกฎเกณฑ์ และการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ทั้งนี้เนื่องจาก ครูเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษาคุณภาพของครูจึงมีความสำคัญ เพราะครูที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อผู้เรียนที่มีคุณภาพ ครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข คุณภาพของครูผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน วิธีการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบไปด้วย การอบรม การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การสัมมนา การศึกษาดูงานและการศึกษาจากเอกสารตำรา เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้เกิดองค์ความรู้และเกิดการเรียนรู้ร่วมกันมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก วิธีการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน

เป็นวิธีการที่จะนำพาครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง โดยพัฒนาบุคคลให้มีภาวะผู้นำที่สามารถนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ ยุวดี ยางสวย (2550 : 84-85) ได้วิจัยเรื่องสมรรถนะด้านการบริหารการจัดการในห้องเรียนของครูอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี 5 ด้าน พบว่าสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของครูอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีมีสมรรถนะด้านการบริหารจัดการในห้องเรียนอยู่ในระดับมาก และใช้วิธีการเสริมสร้าง คือ การอบรม การประชุมปฏิบัติการ และการสัมมนา วัชรวิวัฒน์ ไชยแสนหา (2550 : 178-202) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับครูประจำชั้นระดับปฐมวัยศึกษา โรงเรียน วัดบางปะกอก กรุงเทพมหานคร พบว่าสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของครูอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีมีสมรรถนะด้านการบริหารจัดการในห้องเรียนอยู่ในระดับมาก ใช้วิธีการเสริมสร้าง คือ การอบรม การศึกษาด้วยตนเอง และการประชุมปฏิบัติการ ในการพัฒนาที่จะเกิดอย่างยั่งยืนหรือไม่ นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีแนวทางพัฒนาที่มีคุณภาพซึ่งสามารถบอกรายละเอียดของขั้นตอนวิธีการไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้ปฏิบัติได้เข้าใจ และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแนวทางเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการที่จะบอกให้ปฏิบัติได้บรรลุถึงขั้นตอนวิธีการในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดการพัฒนาและเป็นไปในทิศทางที่ต้องการ

3. การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ ประกอบด้วย 6 ส่วนประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย เนื้อหา วิธีดำเนินการ และการประเมิน สำหรับเนื้อหา ประกอบด้วย 4 โมดูล โมดูล 1 การสร้างกฎเกณฑ์ โมดูล 2 การสร้างวินัยเชิงบวกในชั้นเรียน โมดูล 3 การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน และโมดูล 4 การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้เกิดองค์ความรู้และเกิดการเรียนรู้ร่วมกันมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากโปรแกรมเป็นชุดกิจกรรมที่เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ที่มีการวางแผนไว้เป็นอย่างดีเป็นระบบ มีขั้นตอนในการพัฒนาที่ออกแบบมาจากการนำเอาองค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับหลักการ แนวคิดทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายภายใต้บริบทของการพัฒนาในแต่ละองค์กร หรือรูปแบบในการเสริมสร้างสมรรถนะครู ยุวดี ยางสวย (2550 : 84-85) ได้สรุปองค์ประกอบโปรแกรม ประกอบไปด้วย บริบท เป้าหมายและแผน หรือวิธีปฏิบัติ สุวิทย์ ยอดสละ (2557 : 11) สรุปกรอบแนวคิดองค์ประกอบของโปรแกรม คือ ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม วัตถุประสงค์ของโปรแกรม รูปแบบและวิธีการพัฒนาโครงสร้างของโปรแกรม เนื้อหาและสาระสำคัญของโปรแกรม และการวัดและประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ครูควรพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน เนื่องจากครูเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและนำพานักเรียนให้พัฒนา ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องศึกษาเรียนรู้ หลักการ วิธีการ และองค์ความรู้ใหม่ ๆ ตลอดจนแนวทางในการพัฒนาตนเองและพัฒนานักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน และยกผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้สูงขึ้น และเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

1.2 สำหรับการนำโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนไปใช้ในการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครู ในสถานศึกษาระดับต่าง ๆ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรพิจารณาบริบทควบคู่ไปกับ การพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครูด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะในตำแหน่งอื่น เช่น บุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารการศึกษา เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษา วิจัยและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครู ในรูปแบบอื่น ๆ โดยมีวิธีการพัฒนาหรือกิจกรรมเสริมสร้างที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

กฤษณา คิตดี. (2547). *การพัฒนา รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*.

ดุขนิพนธ์ คุรุศาสตร์ดุขนิพนธ์ิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฉันท ชาติทอง. (2552). *การจัดการชั้นเรียน : ห้องเรียนแห่งความสุข (Classroom Management : Happiness Classroom)*. กรุงเทพฯ: เพชรเกษมการพิมพ์.

ชาญชัย อาจิมสมาจาร. (2544). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

เดือนเพ็ญ สุขสมาน. (2549). *การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสรรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้อย่างบวกในห้องเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเขตเจ้าพระยา*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทวีศิลป์ สารแสน. (2543). *ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนด้านครูผู้สอนกับความพึงพอใจของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประดินันท์ อุปรมย์. (2543). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เพชรเกษมการพิมพ์.

ยุวดี ยางสวย. (2550). *ศึกษาศมรรถนะดานการบริหารจัดการในห้องเรียนของครูอาชีพศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วัชรวิวรรณ ไชยแสนท. (2550). *การพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการชั้นเรียน สำหรับครูประจำชั้นระดับปฐมวัยศึกษา โรงเรียนวัดบางปะกอกกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สารสนเทศองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2559). *แผนปฏิบัติการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ*. จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดบึงกาฬ.

สุพจน อิงอาจ. (2548). *อิทธิพลของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชน*. ดุขนิพนธ์ ปรึชญาดุขนิพนธ์ิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุวิทย์ ยอดสละ. (2557). *การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ดุขนิพนธ์ิต การศึกษาดุขนิพนธ์ิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). *คุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ 2556*.

กรุงเทพฯ: พิมพ์.

อรนุช ศรีสะอาด. (2558). *การวิจัยเบื้องต้น*. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.